

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Владислав Миланов

(СУ „Св. Климент Охридски“, Катедра по български език)

за дисертационния труд на Васил Валентинов Гешев

на тема “Идеи за езиковата чистота в историята на
българския и полския книжовен език“

Научен ръководител: доц. д-р Диляна Денчева

Със **Заповед № РД-38-703/18.11.2025** на ректора на Софийския университет “Свети Климент Охридски“ съм определен за член на научното жури за присъждане на научно-образователната степен “доктор“ по професионално направление 2.1. Филология (Славянски езици – Полски език) на Валентин Гешев, докторант в Катедрата по славянско езикознание към Факултета по славянски филологии. Запознах се подробно с приложената документация по конкурса и смятам, че тя напълно отговаря на изискванията на ЗАРАС, както и на правилника за приложението му в Софийския университет. Вероятно на техническа неточност се дължи прикачването на справката за наукометричните показатели, но това не може да бъде проблем, тъй като на вътрешното катедрено заседание беше представена коректно и докторантът беше отчислен с право на защита. Коректната справка е приложена и в автореферата.

Ще започна становището си с поздравление към докторанта и към неговата научна ръководителка доц. д-р Диляна Денчева за сполучливата формулировка на темата и за съпоставителния аспект, към който е насочена тя. Темата за чистотата на езика и идеите, свързани с “борбата“ за чистотата му, винаги ще бъдат актуални и макар че все повече езиковеди се обединяват около хипотезата, че в интерпретацията ѝ в повечето случаи става дума за идеология, а не за чисто езиково явление, тя продължава да бъде обект на изследователски интерес и да пренаписва историята си и в нашето съвремие. След хилядите научни публикации по страницата на специализираните български езиковедски издания и особено след задълбочената и приносна монография на проф. Надка Николова, посветена на пуризма през епохата на Българското възрождение, като че ли остава усещането, че темата е разгърната и не се нуждае от нови проучвания.

Когато става дума за съпоставителните проучвания обаче всяко ново наблюдение е принос, който дава възможност на своя автор да стъпи на базата на богато създадената научна литература по въпроса, но и да я обогати през погледа на собствените си

изследователски възгледи, при това в съпоставителен план. Неволно това наблюдение ме върна в студентските ми години, когато под научното ръководство на проф. Русин Русинов бях подготвил кратък текст върху творчеството на братя Славянови, а в края на текста професорът със своя четлив оригинален почерк беше добавил коментар, че Славянови не стигат до краен пуризм. Това е повод да попитам колегата Гешев какви примери за краен пуризм в славянските езици е наблюдавал в процеса на ексцерпиране на материала и как те са съотносими с българските прояви на явлението.

Тъй като жанрът на становище има по-специфичен характер в сравнение с широтата на рецензията, ще си позволя да отбележа обобщено качествата на дисертационния труд и да подчертая изпълнените задачи в него с оглед на концепцията на труда, а не изобщо като възможни проекции и пренаписвания на темата. Докторантът и научната му ръководителка имат много ясно премислена идея и през целия прочит на текста личи, че са търсени новостите, породени от съпоставителните елементи. Съпоставката не е обусловена само от факта, че и двамата са полонисти, а и от обстоятелства, които в края на дисертацията ще очертаят повече прилики, отколкото разлики в идеите за чистота. Прецизната формулировка води закономерно до прецизно формулираните целите; до разнообразието от задачите, за да се уплътни изследването; до терминологичните уточнения, които не са само коментар на апарата, с който работи докторантът.

Дисертационният труд се състои от 4 основни глави, към които са структурирани отделни подглави; уводна част, библиографска справка, изводи, приноси и заключение. В някои от подглавите, в които обект на коментар са ключови термини, докторантът като че ли е искал да се застрахова, че няма да бъде упрекнат в пропуски, и е разширил теоретичните бележки с общоизвестни дефиниции, към които плахо е изказвал и собствената си позиция. Категорично е обаче, че подборът на тези структурни елементи е добре премислен и това е довело до изпълнението на целите и задачите, на обекта, предмета и методологията на дисертационното изследване. Много убедително е формулирана логиката на съпоставката и научната основа, върху която тя ще проследи идеите за чистотата на езика в България и в Полша. Наблюденията на докторанта са аргументирани с текстове на значими и за двете страни книжовници, в което проличава умението му на езиковед да съпоставя и да обобщава идеите за езиковата чистота, като преди това ги е поставил в контекста на социалните и културните особености на епохата и на езиковата ѝ ситуация. Тук бих искал да го попитам, ако един ден се върне към същата тема, кои други книжовници би поставил във фокуса на изследването си. Интересно ще

ми бъде да сподели в съпоставителен план наблюденията си от съвременни и за двете страни платформи в онлайн пространството, в които се наблюдават не само националистични идеи, но и конкретни лексикални предложения, свързани с чистотата на езика.

Не мога да не подчертая приносния характер на последната глава, в която са посочени, макар и накратко, статистически данни от речниците на двата езика. Днес все по-невъзможно е да бъде създаден научен лингвистичен текст, без да се използват широко възможностите на статистиката и на компютърната обработка на данните.

Стилът е увлекателен, разполага се на границата между научното и научнопопулярното изложение, което ще бъде предимство, ако колегата реши да публикува текста. Библиографията е съобразена с поставените цели и задачи на изследването, а аз с радост ще предоставя пълен библиографски опис по темата на страниците на списание „Български език“. Този опис съм правил като млад асистент на проф. Венче Попова и на проф. Боян Вълчев за нуждите на упражненията по история на новобългарския книжовен език.

Изводите до голяма степен са очаквани, повече са приликите, отколкото разликите в двата езика, но в изследването всичко това е уплътнено и научно защитено чрез умелите паралели и осмислянето им. Приносите може би трябва да бъдат малко по-категорично заявени, колкото и всеки млад изследовател да се пази от това в знак на уважение към предходните изследвания и по-скоро в знак на по-скромна самооценка.

Авторефератът отговаря на изискванията на жанра на този тип текст. Не мога да не отбележа, че една от публикациите по темата на дисертацията, публикувана в списание „Съвременна лингвистика“, получи най-висок брой точки от анонимните рецензенти и това също е знак на признание към научните приноси на докторанта. Препоръчвам трудът да бъде издаден като монография и на двата езика, като бъдат отстранени някои технически правописни пропуски и стилистични неточности, които понякога са неизбежни поради различни причини.

Още веднъж си позволявам да поздравя доц. д-р Диляна Денчева и нейния докторант Васил Гешев за екипната работа и да пожелаая с още по-голяма сила тя да продължи и занаяпред в академичното поприще.

Въз основа на анализа на текста категорично ще подкрепя процедурата и ще гласувам на колегата Васил Гешев да му бъде присъдена научно-образователната степен “доктор“ по професионално направление 2.1. Филология (Славянски езици – Полски език).

Ще си позволя извън заключението да споделя, че научното му присъствие във Факултета по славянски филологии е достойно и е с бъдеще, а работата му със студентите – най-сигурен знак, че именно в нашата общност трябва да продължи мисията си да обучава следващите поколения филолози като последовател на истински достойни Учители.

07.02.2026 г.

Гр. София

Доц. д-р Владислав Миланов